

tate mortua est, ita omnem actionem sine fide esse infructuosam.

7. *Ratione probatur.* — Tandem utor hac ratione, quia si opus non est in se melius, neque alterius conditionis moralis ex parte ipsius hominis, vel gratiæ illi inhærentis, non est magis, vel minus meritorium, neque etiam magis disponit ad supernaturalia dona, eo quod procedat a principio extrinseco specialiter auxiliante, vel tantum generaliter concurrente: ita vero est in præsentia, ut supponimus: nam actus moralis honestus, et natura sua pertinens ad virtutem acquisitam, non est in se moraliter melior, propterea quod fiat ex speciali Dei providentia: neque explicari potest, in quo consistat illa major bonitas. Major probatur, quia habitudo ad causam extrinsecam per se sola non reddit meliorem effectum: ergo actus ille propter solam habitudinem ad tale auxilium, non est in se physice, aut moraliter melior, ergo nec magis proportionatus ad meritum, vel dispositionem. Item, quia si ex parte hominis operantis res hæc consideretur, quodammodo plus agit: plusque (ut ita dicam) de suo ponit, qui cum minori auxilio opus æque bonum præstat: ergo verisimile non est alium plus mereri apud Deum, eo quod majori auxilio, non tamen melius operetur.

8. *Aditus objectioni præcluditur.* — Denique ad hoc expendo illam particulam Conciliorum, *sicut oportet*, quia per illam significatur aliqua conditio, vel perfectio actus, ratione cuius gratia est necessaria. Nam, cum Concilia dicunt: *Si quis dixerit, posse aliquem pœnitere sicut oportet, etc.*, non intelligunt, *sicut oportet*, id est, supernaturali modo tantum ex parte Dei operantis, alioqui esset negatio quædam, nam perinde esset, ac si diceretur, si quis dixerit, posse aliquem pœnitere ex speciali auxilio, sine gratia, anathema sit. Indicant ergo, in ipso actu esse necessariam aliquam proprietatem, vel perfectionem, ratione cuius excitans et adjuvans gratia necessariae sunt. Et eandem perfectionem requirunt, ut actus sit meritorius, vel dispositivus, ad gratiam: ergo si actus in se non est melior, parum refert ad prædictos effectus, quod ex aliquo auxilio speciali procedat. Et hac ratione alibi probavi, verum actum pœnitentiæ debere esse in se supernaturalem, sive sit contritio, sive vera attritio. Et idem est de cæteris.

9. *Retunditur effugium.* — Respondebitur fortasse, opus bonum morale nunquam fieri posse sine cogitatione congrua. At hoc nihil est, tum quia ostensum est, illam cogitatio-

nem non esse veram gratiam: satisque absurdum mihi videtur in illa sola appellatione fundare totam disputationem et doctrinam Concilii Arausici et Augustini contra Massilienses. Tum etiam quia illa congruitas non addit semper maiorem perfectionem, aut virtutem agendi in illa cogitatione, sed solam habitudinem ad futurum effectum prævisum a Deo et fortasse specialiter provisum et intentum: quod quidem non satis est ad maiorem bonitatem, vel valorem moralem actus. Ergo, si actus secundum se non habet proportionem ad tale meritum, nec etiam illam habebit eo quod procedat a cogitatione sic congrua. Et præterea urgeo illam particulam, *sicut oportet*, nam juxta illam opinionem nihil aliud significaret, quam *bene moraliter*: hoc autem est contra mentem Conciliorum: nam per se notum erat, ad mala opera non esse gratiam necessariam: ergo, cum dicunt illam esse necessariam ad bene operandum *sicut oportet*, distinguunt specialia quædam bona opera, quæ talem habent modum, ut omnino gratiam requirant, et in eo distinguuntur ab aliis bonis communibus.

10. *Responsum.* — *Refellitur.* — Dici vero adhuc potest, esse alia opera moralia heroica, quæ nunquam fiunt sine auxilio gratiæ: item perseverantiam in his operibus requirere semper speciale auxilium, ut fiant sine admixtione peccati. De his ergo credi potest mereri, vel disponere ad auxilium gratiæ. Et cessat ratio facta, quia nunquam potest solum liberum arbitrium aliquid simile, et æque perfectum facere. Respondeo, idem cum proportione dicendum esse in his eventibus. Quia si opus morale insigne, et difficile procedit a vera, et supernaturali gratia, jam non pertinet ad hanc posteriorem assertionem, sed ad priorem, et ideo objectio non est ad rem. Si vero non sit ex vera gratia supernaturali, sed ex aliqua majori providentia qua juvetur moraliter, vel custodiatur hominis lapsi infirmitas, certe opus non erit valde insigne, neque heroicum in absoluto genere virtutis. Et quaecumque sit, nihil id refert, ut actus sit meritorius supernaturalis gratiæ. Unde in angelo, vel in homine in natura integra posset esse tale opus sine ulla difficultate, vel speciali adjutorio, et tamen non esset ullo modo meritorium primæ gratiæ, quia illa semper, et in omnibus retinet rationem gratiæ, neque opere naturæ potest obtineri. Idemque est de continuatione talium operum. Nam imprimis homini carenti fide, nunquam datur gratia ad perseverandum sine

novo lapsu, etiam in his operibus. Et licet daretur aliquod auxilium proportionatum, illud non sufficeret ad merendum auxilium superioris ordinis. Quia illud auxilium et fidem non supponit, et licet late possit dici gratia, non tamen gratiæ sanctificantis, ut dixit D. Thomas 2, 2, quæst. 136, art. 3, ad 2.

11. *Homo ante fidem non potest aliquam veram gratiam promereri.* — Atque ex his concluditur, non solum ante fidem non posse hominem veram aliquam gratiam aliquo modo promereri, sed etiam idem dicendum esse de homine jam fidei præparante se ad veram pœnitentiam, cum sit in statu peccati. Nam etiam in illo ad hoc valere non possunt per se et directe opera solius liberi arbitrii, si ex fide, et supernaturali gratia nullo modo procedant. Priorem partem probant omnia hæcenus adducta, quæ confirmantur hac ratione. Quia si homo ante fidem posset per bonum opus procedens ab alio priori beneficio Dei mereri supernaturalia dona, ergo posset mereri ipsam fidei prædicationem, et revelationem, quod nec Pelagiani ausi sunt dicere. Item supposita prædicatione externa, posset homo per imperfectum desiderium fidei, vel salutis, aut per naturalem fidem imperfectam, et similes motus, quos per liberum arbitrium habere potest, mereri gratiam internam ad credendum sicut oportet: quod etiam in Semipelagianis damnatum est. Quod autem id sequatur, patet, quia illi actus sunt boni, et procedunt ex honesta cogitatione, quæ multo magis dici potest procedere ex aliqua gratia, et consequenter esse gratia, quam honesta cogitatio moralis ab objectis naturalibus excitata. Si ergo opus bonum morale, alias naturale, potest esse meritorium supernaturalis gratiæ, eo quod ab illa cogitatione procedat, cur non magis illi actus naturales circa objecta supernaturalia materialiter sumpta, esse poterunt meritum altioris gratiæ internæ?

12. Jam ergo de homine fidei servata proportione probatur assertio. Quia ibi fides perinde se habet, ac si non esset, cum nihil influat. Item, quia principium illud generale æque in his operibus procedit, nimirum sine divina gratia supernaturali nullum opus fieri posse, quod per se conferat ad vitam æternam: multum autem confert illud, quod est causa obtinendi supernaturalem vocationem ad pœnitentiam. Deinde, talia opera non sunt efficaciora ad meritum de congruo in peccatore fidei, quem sint ad meritum de condigno in homine justo: sed in homine justo non sunt

meritoria de condigno gratiæ sanctificantis, aut vitæ æternæ, ut est magis recepta doctrina, quæ requirit ad meritum, ut opus ipsum aliquo modo ex fide, et gratia procedat. Cui favet multum Concilium Tridentinum, sess. 6, cap. 16, ergo. Tandem, homo habens fidem, et nullo modo ex illa operans, quodammodo minus facit quod in se est, quam Gentilis bene operans sine fide: ergo non est cur per talia opera supernaturalem gratiam mereatur. Quocirca, quando in Scriptura dicuntur hæc opera, valere apud Deum ad mercedem aliquam supernaturalem, vel remissionem peccatorum: semper additur aliquid, quo significetur, talia opera debere fieri ex fide, vel motivo supernaturali, ut supra notavi. Unde recte colligit Clemens Alex., lib. 4. Strom. meritum operis ex modo, et ratione operandi pendere.

CAPUT XX.

OPERA SUPERNATURALIA PROCEDENTIA EX GRATIA NON ESSE CAUSAM PRÆDESTINATIONIS QUOAD OMNES EFFECTUS EJUS.

1. *Opus supernaturale quia gratia priori procedens est causa subsequentis.* — Diximus de operibus naturalis ordinis: jam superest dicendum de operibus ordinis supernaturalis, quæ in re ipsa, et in executione ab aliqua gratia supernaturali, saltem vocatione, et gratiæ cooperatione procedunt. De quibus operibus constans est unum opus, quatenus a priori gratia procedit, posse esse causam, et rationem subsequentis gratiæ, atque hoc modo posse ex parte talis operis dari causam alicujus effectus prædestinationis: nam primus effectus potest esse causa secundi, et secundus tertii, et sic de reliquis. Ex quo videbatur facilis resolutio de tota prædestinatione, scilicet non posse habere causam. Quia necesse est, ut primum supernaturale opus procedat ex gratia aliqua, nempe ex vocatione: ergo procedit ex aliquo effectu priori prædestinationis, quia gratia illa, a qua procedit, est effectus prædestinationis, ergo opus illud non potest esse causa illius gratiæ, quia non potest esse causa suæ causæ: ergo non potest esse causa totius prædestinationis, quoad omnes effectus ejus.

2. *Ratio ancipitem reddens questionem.* — *Tribus modis opus ex gratia proficiscens meritorium esse potest.* — Hæc ratio videtur demonstrare quod intendit: nihilominus tamen inter theologos sunt variæ opiniones de hac re, fundatæ fortasse magis in modo loquendi de prædestinatione, vel effectibus ejus, quam

in re ipsa, si in significatione et effectibus prædestinationis conveniamus. Tribus ergo modis intelligi potest, opus procedens a gratia esse meritorium prædestinationis, quoad omnes effectus ejus. Primo de opere consequente ad unam gratiam, et quatenus aliam antecedit: secundo de opere concomitante gratiam aliquam, quatenus præcise concomitans est: tertio de opere consequente gratiam, ut in re ipsa consequens est, præsupponitur autem futurum ex illa. Et juxta hos tres modos, videntur fuisse tres opiniones theologorum de hac re.

3. *Prima opinio.*—Prima dicit posse hominem mereri suam prædestinationem quoad effectus ejus, quia potest per aliquod opus a gratia procedens mereri a Deo effectus omnes gratiæ ad prædestinationem pertinentes. Quod si objicias, quia tale opus non meretur illam gratiam, a qua procedit: Respondent, gratiam illam non esse effectum prædestinationis, et ideo, licet illam non mereatur, posse mereri omnes prædestinationis effectus. Quod autem illa gratia non sit effectus prædestinationis, declarant, quia est communis reprobis, et prædestinatis, unde signum est, non esse ex prædestinatione, sed ex communi providentia gratiæ. Nec refert, quod illa gratia sit vocatio efficax, quia etiam vocatio efficax quoad aliquem effectum potest esse in reprobo, quod autem in eo non procedat ad ultiores effectus, est culpa ejus: e contrario vero, quod in prædestinato ulterius procedat, habet causam ex parte ejus cooperationis cum gratia, et ideo simpliciter datur in eo causa prædestinationis, quoad effectus ejus, quatenus tales sunt.

4. *Pro hac sententia fundamentum stabilitur.*—Hanc sententiam possunt facile defendere, qui non putant elegisse Deum efficaciter prædestinatos ad gloriam ante prævisa merita, non possunt consequenter dicere, effectus gratiæ, qui in prædestinato fiunt ex sola antecedenti voluntate salvandi omnes, non esse effectus prædestinationis, ac proinde illam gratiam posse esse principium merendi prædestinationis effectus. Atque ita videntur sensisse Ocham et Gabriel, in 1, dist. 14, quoad eos homines, quos putant salvari, etiamsi præelecti non fuerint, vel (ut ipsi loquuntur) etiamsi prædestinati non fuerint ante merita. Catherinus, licet, in libris de Prædestinatione, in re idem sentiat, tamen non vult vocare prædestinatos eos, qui salvantur sine præelectione ante prævisa merita: et ideo non ponit in eis causam prædestinationis, cum nec prædestinationem in eis admittat: tamen, si il-

lam cogatur admittere, non poterit non eodem modo sentire de causa ejus. Tamen isti auctores non videntur agnoscere alium effectum prædestinationis, qui sub meritum cadat, præter glorificationem: hanc tamen putant sufficere, quia prædestinationem vocant solum efficax propositum dandi gloriam. At vero S. Bonaventura 1, d. 41, art. 1, quæst. 1 et 2, videtur admittere causam prædestinationis etiam quoad effectus gratiæ, quam causam ponit in aliquo merito saltem de congruo. De quo merito dicit in 4, d. 15, art. 1, quæst. 5, debere procedere ex aliquo auxilio gratiæ: et ideo videtur in alio loco supponere illud auxilium non esse effectum prædestinationis, nam propterea dicit, opus ab illo auxilio procedens posse esse causam prædestinationis quoad proprios effectus gratiæ et gloriæ. Et in hanc sententiam videntur inclinasse Alensis, 1, part., quæst. 28, membr. 3, ut infra notabo. In eadem videtur incidere Javellus, tractatu de hac materia addito ad 1 part. D. Thomæ.

5. *Inter prædestinatos et reprobos discrimen Augustini.*—Fundamentum hujus sententiæ pendet ex alio de electione ex prævisis meritis, et ideo illo sublato, non habet verisimilitudinem hæc opinio. Nam supposita intentione Dei efficaci salvandi prædestinatum, certum est omnia dona gratiæ, quæ ab illa intentione procedunt, esse effectus prædestinationis: sed in hominibus prædestinatis omnis gratia, per quam cum effectu salvantur, procedit ab intentione efficaci salvandi illos, ergo est effectus prædestinationis: ergo etiam primum auxilium, et prima vocatio est hujusmodi effectus. At non potest prædestinatus mereri illud primum auxilium per opus procedens ab ipso, ut dicti auctores fatentur: ergo nec potest per tale opus mereri prædestinationem suam. Quæ ratio absolute considerata habet magnum fundamentum in Paulo, Rom. 8, dicente: *Quos prædestinavit, hos et vocavit, quos autem vocavit, hos et sanctificavit, et quos sanctificavit, hos et glorificavit.* Nam in his verbis clare docet, in prædestinatis omnem seriem gratiarum, a vocatione ipsa esse prædestinationis effectus. Imo Augustinus fere præcipuam differentiam inter prædestinatos, et reprobos in *alta, et secreta vocatione* ponit. Igitur cum omnia merita prædestinati sint a vocatione, et vocatio sit effectus prædestinationis, non potest prædestinatus sibi esse causa omnium effectuum prædestinationis, per opus a vocatione ipsa procedens.

6. *Secunda opinio.*—Est ergo secunda opi-

nio, quæ in ipso opere bono a vocatione supernaturali procedente duo considerat, unum est gratiæ influxus, aliud est cooperatio liberi arbitrii: fateturque illud opus, prout est a gratia, non esse causam prædestinationis, quia est effectus ejus: affirmat tamen nihilominus, ipsam cooperationem liberi arbitrii, non ut priorem, nec ut posteriorem gratia efficaci, sed ut est simul cum ipsa, esse aliquo modo rationem prædestinationis, non ut proprium meritum, sed saltem ut conditionem sine qua non. Quia illa cooperatio, ut sic, non est gratia, sed proprius influxus liberi arbitrii: ergo non est effectus prædestinationis, sed proprius ipsius hominis: ergo ex hac parte non repugnat illi esse aliquo modo causam prædestinationis. Aliunde vero illa cooperatio est saltem conditio, sine qua nulla gratia est efficax: ergo sine illa nulla gratia est effectus prædestinationis, ergo est aliquo modo ratio omnium effectuum prædestinationis, ut tales sunt, saltem ut conditio sine qua non. Hic videtur fuisse discursus Aureoli 1, dist. 40, art. 1 et d. 41, art. 1, et Echii in opusculo, de Prædest. Centur. 3, num 2 et sequentibus Henricus vero quodlib. 4, quæst. 11 et quodlib. 8, quæst. 5, eundem modum causalitatis libero arbitrio tribuens videtur ponere illum non in cooperatione positiva, sed in sola non repugnantia, seu non resistentia liberi arbitrii. Atque hanc opinionem hoc posteriori modo intellectam videntur hoc tempore exitasse quidam moderni scriptores, qui dicunt, Deum dare prædestinatis auxilium efficax proprium prædestinatorum: quia ipsi libere non repugnant auxilio sufficienti, quod auxilium etiam reprobis datur, et ideo non videtur esse prædestinationis effectus, sed communis providentiæ gratiæ.

7. *Hæc opinio rejicitur.*—*Cooperatio tribus modis conferri potest.*—*Primo modo.*—Verumtamen opinio hæc in nullo sensu ex dictis verisimilis est, aut probabilis. Et primum loquendo de cooperatione positiva liberi arbitrii cum auxilio gratiæ, licet negari non possit, quin talis cooperatio sit aliquo modo causa aliquorum effectuum prædestinationis: quod vero si causa, vel conditio concomitans, ob quam dentur omnes prædestinationis effectus, dici nullo modo potest. Utrumque declaratur, nam illa cooperatio potest comparari vel ad terminum ab illa productum et effectus ab illo resultantes, vel ad influxum gratiæ actualis cooperantis et adjuvantis ipsum liberum arbitrium, vel ad excitantem gratiam, quæ ante talem influxum liberi arbitrii necessario præ-

cedit, vel tempore, vel saltem natura. Primo modo influxus ille liberi arbitrii causa est actus, seu termini producti per ipsam, causalitate aliquo modo physica, eo nimirum modo, quo actio est causa sui termini: ita enim influxus ille ad illum actum comparatur. Quia influxus ille nihil est aliud, quam actio, qua fit actus ille amoris, vel alius similis ab ipso libero arbitrio. Unde ipsum liberum arbitrium est causa physica in suo genere illius influxus, ut ab ipso libero arbitrio est: sicut principium agendi est causa actionis: et consequenter mediante illa actione, est causa termini, per modum principii: ipsa vero actio est causa lato modo, per modum actionis. Quia vero actus ille potest esse meritum, vel dispositio ad alios effectus gratiæ, ad ultimum effectum prædestinationis conducentes, ideo moraliter loquendo, illa cooperatio liberi arbitrii ad talem actum est causa, vel concausa subsequentium effectuum gratiæ: et ita potest esse causa plurium effectuum prædestinationis.

8. *Secundo modo confertur.*—Præterea, cooperatio liberi arbitrii comparata ad causalitatem, seu concausalitatem gratiæ adjuvantis, recte potest dici conditio, sine qua tale gratiæ auxilium actuale non daretur homini: unde quatenus auxilium illud actuale est effectus prædestinationis, dici potest ex hac parte, dari aliquam rationem, causam, vel conditionem ex parte hominis suæ prædestinationis quoad aliquem effectum ejus, et consequenter etiam quoad alios effectus, qui ex illo consequuntur. Non intercedit autem ibi propria ratio causæ, etiam moralis respectu actualis influxus gratiæ cooperantis, quia in re ipsa non est distinctio inter influxum liberi arbitrii et cooperantis gratiæ, sed est una indivisibilis actio ab utroque principio simul procedens, et ideo non potest esse in re causalitas unius in alterum influxum, ratione distinctum, nec etiam ipsum liberum arbitrium potest dici causa actualis influxus gratiæ, formaliter loquendo de illo, ut influxus gratiæ est, quia sub illo respectu non est a libero arbitrio, sed a gratia. Dicitur ergo ipsum liberum arbitrium concausa gratiæ, sine qua gratia ipsa non influit in talem actum: et eadem ratione ipse influxus liberi arbitrii dici potest conditio, sine qua non datur actualis influxus talis gratiæ. At vero hoc non satis est, ut illa cooperatio liberi arbitrii dicatur conditio sine qua non totius prædestinationis, quoad omnes ejus effectus, quia præter hunc effectum, vel auxilium gratiæ sunt necessaria alia ad integrum prædestinationis effectum, et non potest

illa cooperatio dici conditio necessaria ad omnes alios effectus, ut ex sequenti puncto patebit.

9. *Tertio modo fit comparatio.*—Tertio ergo potest comparatio fieri ad gratiam excitantem, quæ ante illam cooperationem liberi arbitrii necessario supponi debet: at respectu illius non potest cooperatio esse causa, nec conditio concomitans, quia est subsequens, imo revera est effectus ipsiusmet gratiæ excitantis, non solum ut transit in adjuvantem et cooperantem (quo modo dici potest saltem concausa) sed etiam ut præveniens, ac excitans est. Nam Deus vocando hominem est causa trahens illum et inclinans ad consensum, ergo per vocationem est causa consensus, etiam ut est a libero arbitrio: licet enim non sit causa necessitans, vel omnino prædestinans voluntatem, ita ut non possit resistere, tamen est causa de se inducens et movens. Unde, quando liberum arbitrium cedit gratiæ vocanti, in vocationem merito refunditur talis effectus, ut in causam. Atque ita loquitur Scriptura: *Faciám, ut faciatís. Dabo vobis cor carneum. Crediderunt omnes quorum Deus aperuit corda.* Quæ omnia et similia dicuntur ratione vocationis et prævenientis auxilii. Ergo cooperatio liberi arbitrii non potest esse causa, nec conditio præsupposita ex parte hominis ad omnes prædestinationis effectus.

10. *Duplici modo vis rationis effugi potest.*—*Prior modus.*—*Posterior modus excluditur.*—Duobus modis fugi potest vis hujus rationis. Primo negando, illam gratiam excitantem, ut sic esse effectum prædestinationis. Sed hoc incidit in primam opinionem modo impugnatam, idque esse falsum ex dicendis infra de effectibus prædestinationis magis constabit. Secundo confitendo esse illam conditionis dari tale auxilium præveniens. At hoc incidit in tertiam opinionem statim tractandam et impugnantem: quia, licet illa cooperatio possit esse ratio talis auxilii per modum finis et effectus, propter quem datur, non tamen per modum conditionis, vel dispositionis ex parte hominis prærequisitæ vel simul positæ.

11. *Objectio.*—*Responsio.*—Dices, licet illa cooperatio non sit conditio necessaria ad tale auxilium excitans secundum se, est tamen necessaria conditio ad illud ut efficax est, quia sine illa non potest esse efficax: ergo sub ea ratione non datur tale auxilium, nisi cum tali conditione, sed sub hac ratione efficacis auxilii est effectus prædestinationis et non alias: ergo illa cooperatio recte dicitur conditio sine qua

non primi auxilii gratiæ, ut est prædestinationis effectus. Respondeo imprimis, auxilium illud excitans, non solum sub illa denominatione efficacis, sed etiam absolute et secundum se totum esse prædestinationis effectum, quia totum procedit ab intentione efficaci dandi gloriam tali homini, neque prius intelligitur dare sub una ratione, quam sub alia, ut magis possit habere causam ex parte hominis sub una, quam sub alia ratione. Deinde, vel illud auxilium denominatur efficax solum ab actuali actione, id est, quia actu facit et sic non consideratur ut excitans est, sed ut adjuvans: nos autem consideramus illud priori ratione et sic inquirimus illius causam ex parte hominis et non invenimus. Unde si auxilium illud denominetur efficax, ut excitans est, sic non includit cooperationem liberi arbitrii intrinsece (ut sic dicam) sed terminative tantum, quia respicit illam et dicit habitudinem ad illam, ut actu consequendam: et ita non respicit illam ut causam, nec ut conditionem simultaneam, sed ut finem et effectum futurum. Ac proinde non potest influxus liberi arbitrii ut simultaneus cum gratia esse ratio totius prædestinationis quoad effectus ejus.

12. *Eodem discursu illa conditio negativa oppugnatur.*—Similis fere discursus fieri potest de conditione illa negativa, vel privativa, quæ non repugnantia, seu non resistentia vocatur. Nam hæc etiam supponat, necesse est aliquam prævenientem gratiam, vel vocationem, cui homo non resistere, vel resistere dicatur. Quia ante omnem vocationem et impulsam, licet homo non operetur, non potest dici resistere, eo quod nihil agat, tum quia neque agere potest nondum excitatus, tum quia non habet, cui resistat. Ergo illa non resistentia supponit vocationem gratiæ, ergo non potest esse ratio illius, nec conditio concomitans, quia simpliciter posterior est: at illa vocatio est effectus prædestinationis, ut ostensum est, quia procedit ex intentione efficaci salvandi electum: ergo illa non resistentia non potest dici ratio omnium effectuum prædestinationis.

13. *Secunda ratio.*—Præter hanc vero rationem sumptam per comparisonem ad præcedens auxilium, fieri possunt aliæ evidentiores respectu subsequentium vel concomitantium gratiarum. Secundo igitur argumentor, quia ista non repugnantia vel est prior natura et causalitate, quam cooperatio positiva, tam liberi arbitrii quam gratiæ, vel est omnino concomitans. Hoc secundum non potest dici consequenter, quia si in illo eodem signo naturæ

voluntas jam cooperatur, non potest intelligi, in eodem non resistere per meram privationem, sed per positivam formam quæ formaliter excludit resistentiam. Si autem illa non resistentia est prior, vel est a solo libero arbitrio per vires suas suspendente actum contrarium, quod videtur esse in naturali potestate ejus, et sic usus aliquis saltem privativus liberi arbitrii per solas vires ejus sine adjutorio gratiæ, esset ratio totius prædestinationis: quod dici non potest, ut constat ex dictis contra Pelagium et reliquias ejus. Vel ille usus est ex aliquo auxilio concomitantis gratiæ, et sic procedunt de illo usu privativo rationes factæ de cooperatione positiva: et additur difficultas intelligendi, qualis sit hic usus, et quale sit adjutorium gratiæ concomitantis ad illum necessarium.

14. *Contra eadem tertia oppugnatio.*—Unde argumentor tertio, quia in illo signo priori secundum ordinem naturæ, in quo dicitur voluntas non resistere, vel potest jam tunc pro eodem priori positive cooperari, vel non jam si non potest operari pro illo signo, nec resistere, necnon resistere pro illa dicenda est: quia resistentia ut sit libera, supponere debet potestatem resistendi et non resistendi pro illo eodem signo, pro quo dicitur quis resistere, vel non resistere: ergo supponit potestatem operandi et non operandi. Si autem pro illo eodem signo habet potestatem operandi seu cooperandi cum auxilio Dei, eo ipso quod non cooperatur, resistit, ut saltem non facit, quod in se est cum auxilio: imo ex parte sua reddit pro tunc inefficacem gratiæ vocationem, nam intentioni efficaci finis non solum repugnat deviatio in alium finem, vel in media dissentanea tali fini, sed etiam non uti mediis necessariis ad talem finem: ergo illa pura privatio seu carentia actionis tam cooperantis, quam repugnantis vocationi, non potest esse ratio obtinendi auxilium novum efficax, vel alios effectus prædestinationis, imo de se est sufficiens causa, ob quam Deus negat ulteriorem gratiam. Omitto alia multa, quæ contra hanc sententiam sic intellectam de negativa præparatione seu conditione dici possunt: quia in libro tertio de Auxiliis, capite decimo tertio, late tractavi.

15. *Tertia opinio.*—Venio ad tertiam opinionem, quæ rationem prædestinationis, quoad primum effectum gratiæ, ponit in bono usu ejusdem gratiæ, subsequente et futuro a libero arbitrio, non solo, sed ab ipsa gratia adjuto. Dico quoad primum gratiæ effectum, quia in

subsequentibus effectibus non oportet recurrere ad usum subsequentem, seu posteriorem, sed ad concomitantem, vel ad priorem, ut ex dictis contra duas opiniones constat. Nam supposita vocatione, quæ necessario antecedit omnem liberum usum gratiæ, actualis gratia adjuvans datur homini non sine suo libero influxu: et sic potest ex parte hominis intelligi aliqua conditio necessaria ad talem gratiam recipendam illam concomitans, et omnino simultanea illi. Quando autem homo cum Dei adjutorio efficit bonum actum, per illum aliquo modo jam mereri potest, vel impetrare ulteriorem gratiam, et sic ulterius procedere usque ad finem prædestinationis. Igitur de vocatione ipsa est tota difficultas tacta in præcedentibus opinionibus, ad quam hæc tertia opinio respondet: Deum, priusquam det talem vocationem, prævidere an homo sit bene usus illa, necne: et quando videt bonum usum futurum, ratione illius et in præmium ejus, dare homini vocationem: et ita primam rationem prædestinationis, quoad primum effectum supernaturalem ejus positum esse in bono usu futuro.

16. *Error Massiliensium.*—Existimant vero aliqui hanc fuisse sententiam Massiliensium: et ex parte fortasse ita est, tamen illi pejus errabant, tum quia non loquebantur de bono usu libertatis cum auxilio gratiæ, sed contenti erant solo usu liberi arbitrii per puras vires suas, ut ex illo rationem sumerent vocationis; tum etiam, quia non solum loquebantur de bono usu reipsa aliquando futuro, sed etiam de illo qui nunquam futurus est, sed futurus fuisset, si homo viveret: nam inde etiam sumebant rationem, ob quam infans prævenitur gratia baptismi, in qua statim moritur, et effectum ultimum prædestinationis consequitur. Hæc autem duo sententia hæc non admittit. Priori autem sensu solet hæc opinio tribui Alberto in 1, dist. 41, art. 2, ad 3. Sed apud illum nihil inveniō, quod ad rem præsentem faciat. Præterea refertur in eadem sententiam Alensis, 1 part., quæst. 28, membr. 3, art. 3, ubi inquirat an præscientia boni usus futuri sit ratio prædestinationis: et respondet affirmando: unde videtur in hanc sententiam inclinare, præsertim ad 2 et 3. Difficile autem creditur est, quod loquatur in sensu declarato: et quod sentiat, primam vocationem dari prædestinato ex meritis processuris ab ipsamet vocatione, cooperante libero arbitrio, ita ut ipsamet vocatio sit præmium talis meriti seu boni usus futuri ex illa. Nam idem Alensis, 3 part., quæst. 69,